

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МАТЕРІАЛИ

міжнародної науково-практичної конференції

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки в
умовах міжкультурної аграрної комунікації**

20 жовтня 2022 року

Біла Церква
2022

«поважають, зберігають і підтримують знання, інновації та практику корінних і місцевих общин, які зберігають традиційний спосіб життя, що є важливими для збереження і сталого використання біологічного різноманіття». Включення статті 8 до Конвенції про охорону біорізноманіття свідчить про зміну тенденцій щодо ставлення до корінних народів та охоронюваних територій, що важливо, враховуючи те, що території корінних народів часто збігаються з районами поширення біологічного різноманіття.

Окремим питанням є створення об'єктів світової культурної спадщини на землях корінних народів. Оскільки включення певних територій до об'єктів всесвітньої спадщини часто відбувалось без згоди корінних народів, що призводило до порушення їхніх прав, довгий час корінні народи боролись за свої права на історичних землях. У зв'язку з цим у 2018 році ЮНЕСКО прийняла політику взаємодії з корінними народами. Згідно з цією політикою «ЮНЕСКО не підтримує виселення корінних народів з їхніх земель і територій у будь-якому проекті чи програмі збереження і сталого розвитку, у яких бере участь організація, включаючи Всесвітню мережу біосферних заповідників програми «Людина і біосфера» та Глобальні геопарки ЮНЕСКО» [6].

На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що в рамках міжнародного природоохоронного права виникають нові підходи до визнання прав корінних народів. Правосуб'єктність корінних народів у сфері охорони навколишнього середовища стала більш визначеною в рамках міжнародного права. Можна виділити такі основні підстави, за якими корінні народи повинні визнаватись як суб'єкти природоохоронного права: по-перше, корінні народи є суб'єктами права власності на природні ресурси з особливими екологічними гарантіями; по-друге, держави повинні враховувати права та інтереси корінних народів у розробленні та прийнятті екологічних програм розвитку територій; по-третє, знання корінних народів про навколишнє середовище ґрунтуються на довготривалій екологічній практиці на їх традиційних землях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Sjostedt B. Rights of Indigenous Peoples and Environmental Protection in Jus Post Bellum. Just Peace after Conflict: Jus Post Bellum and the Justice of Peace. Edited by C. Stahn & J. Iverson. 2020. URL: <https://academic.oup.com/book/39643/chapter/339611683>
2. Understanding the Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169): Handbook for ILO Tripartite Constituents. International Labour standards Department, International Labour Organization. Geneva, 2013. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_205225.pdf
3. Декларація ООН про права корінних народів: Резолюція 61/295 Генеральної Асамблеї ООН від 13 вересня 2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_156#Text
4. Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища і розвитку: прийнята Конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку, 3-14 червня 1992 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU92340>
5. Конвенція про охорону біологічного різноманіття: Організація Об'єднаних Націй, 5 червня 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_030#Text
6. UNESCO policy on engaging with indigenous peoples (2018). URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000262748>

УДК 352-027

ПОЛЯРУШ-САФРОНЕНКО С.О., канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОБРОВІЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Метою дослідження є аналіз і характеристика ознак та формулювання визначення правового регулювання добровільного об'єднання територіальних громад (ОТГ) в Україні. Для досягнення поставленої мети слід вирішити наступні завдання: а) проаналізувати останні праці авторів щодо теорії названого правового регулювання; б) проаналізувати ознаки та дати визначення правового регулювання добровільного об'єднання територіальних

громад в Україні; в) запропонувати висновки і рекомендації щодо названої проблеми.

Ключові слова: територіальна громада, об'єднання територіальних громад, правове регулювання добровільного об'єднання територіальних громад.

Проблема правового регулювання в юридичній науці полягає в тому, що до цього часу в теорії права відсутній єдиний підхід у поглядах. Існує декілька поглядів авторів щодо названої юридичної категорії. Одні автори (С. Кечек'ян, Л. Явич та ін.) під правовим регулюванням розуміють встановлення правових норм та забезпечення засобів їх реалізації. Інші (О. Лукашова та ін.) виступають проти обмеження правового регулювання рамками правових відносин, вважаючи, що в поняття «правове регулювання» слід включати всі форми впливу права на суспільні відносини. До таких форм впливу права на суспільні відносини включають: а) інформаційний; б) ідеологічний; в) ціннісно-орієнтаційний; г) виховний; г) культурологічний; д) правовий та інші форми впливу. Існують і автори, що вважають за необхідне обмежити розуміння правового регулювання суспільних відносин формами юридичного впливу права (В. Шейндлін та ін.). Є також автори, що під правовим регулюванням розуміють: а) здійснення за допомогою юридичних засобів правового впливу на суспільні відносини; б) виникнення на основі правової норми суб'єктивних прав і юридичних обов'язків; в) реалізація останніх в повсякденних життєвих відносинах (С. Алексєєв, В. Шабалін та ін.) [1, с. 191].

Отже, на нашу думку, найбільш близькі до істини ті автори, які під правовим регулюванням розуміють форма впливу норм права на суспільні відносини, що здійснюються тільки за допомогою правових засобів.

В той же час, нас цікавить не загальнотеоретичне розуміння правового регулювання, а правове регулювання саме добровільних об'єднань територіальних громад в Україні. У зв'язку з цим проаналізуємо праці деяких авторів відносно проблем поняття територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад в умовах реформи децентралізації, а також їх правове регулювання. Так, М. Баймуратов підкреслює, що територіальна громада є феноменом не тільки національного, а й міжнародного права. Він стверджує, що єдиним ефективним шляхом існування територіальних громад в умовах глобалізації є їх інтенсивний розвиток з метою економічного, політичного, соціального, культурного укріплення та трансформації в могутній центр продукування системи локального і вже глобального інтересу. Тільки в таких умовах вони представляють гідний рівень опору й одночасно суб'єктність в якості партнера для глобалізації. На його думку, значення міжнародних договорів, що регламентують та регулюють роль місцевого самоврядування та правосуб'єктність територіальних громад має зв'язки між локальним і глобальним, визначає його об'єктивний характер, впливає на такі громади, як у позитивному, так й у негативному аспектах, включаючи правовий [2, с. 125-129].

Отже, М. Баймуратов переконаний що в основі поняття правового регулювання територіальних громад (а значить і ОТГ) лежать норми національного і міжнародного права.

Для вирішення проблеми правового регулювання ОТГ необхідне їх чітке розуміння ознак та визначення. Як підкреслює М. Гайдар, термін «об'єднання територіальних громад» фігурує у більшості нормативно-правових актів, які були прийняті у зв'язку із запровадженням реформи децентралізації, однак ані законодавчого, ані єдиного доктринального підходу до визначення терміну «об'єднана територіальна громада» досі не вироблено. Вона пропонує визначати об'єднану територіальну громаду як союз суміжних територіальних громад сіл, селищ, міст, заснований з метою посилення їх спроможності на засадах конституційності, законності, добровільності, повсюдності, економічної ефективності, прозорості та відкритості, відповідальності й державної підтримки [3, с. 88, 89].

Отже, з урахуванням пропозиції визначення М. Гайдар поняття ОТГ виникає потреба розробити єдиний доктринальний підхід до їх розуміння та запропонувати його нормативне закріплення в законі.

Проаналізувавши авторські пропозиції щодо правового регулювання та визначення ОТГ

можна сформулювати ознаки та дати визначення правового регулювання добровільного об'єднання територіальних громад в Україні. На нашу думку, серед ознак правового регулювання добровільного об'єднання територіальних громад слід вважати такі: а) вплив за допомогою юридичних засобів норм національного та міжнародного права на суспільні відносини ОТГ; б) виникнення в ОТГ суб'єктивних прав і юридичних обов'язків; в) реалізація названих прав і обов'язків в повсякденних правових відносинах з метою посилення їх спроможності.

Серед норм національного права, що здійснюють вплив за допомогою юридичних засобів слід назвати такі нормативно-правові акти: 1) Конституція України 1996 р. (ст.140-146); 2) Закони України : а) Про місцеве самоврядування в Україні від 21 травня 1997 р.; б) Про добровільне об'єднання територіальних громад від 5 лютого 2015 р.; в) Про внесення змін до Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення від 3 квітня 2018 р.; г) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост від 14 липня 2021 р. та ін. з метою удосконалення Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. слід в ст. 2 п.1 додати верховенства права, конституційності і законності і далі по тексту[4].

Норми міжнародного права щодо правового регулювання добровільних ОТГ містяться в таких документах: 1) Загальна декларація прав людини; 2) Всесвітня Декларація місцевого самоврядування; 3) Міжнародні об'єднання органів місцевого самоврядування; 4) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; 5) Європейська хартія місцевого самоврядування; 6) Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями; 7) Європейська хартія регіональних мов та мов меншин; 8) Європейська хартія регіонального / просторового планування; 9) Гельсінська декларація щодо регіонального самоврядування та ін. [5].

Отже, враховуючи той факт, що Україна реалізує свій Європейський вибір необхідно окремі норми національного законодавства привести у відповідність до міжнародних стандартів що закріплені у вищезазначених міжнародних документах.

Суб'єктивних прав і юридичних обов'язків в ОТГ виникають передбачених гіпотезою правової норми певних подій чи дій і реалізуються в повсякденних правових відносинах з метою посилення їх організаційної і фінансової спроможності в умовах децентралізації публічної влади. З метою реалізації конституційних і законодавчих прав і свобод ОТГ на державу покладається обов'язок здійснювати інформаційно-просвітницьку, організаційну, методичну та фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад та приєднання до об'єднаних територіальних громад [4].

Отже, норми діючого і національного права безпосередньо здійснюють юридичними засобами правовий вплив на суспільні відносини в процесі добровільного об'єднання (приєднання) ТГ в умовах децентралізації місцевої публічної влади з метою посилення їх інформаційно-просвітницької, організаційної, методичної та фінансової діяльності.

Висновок. Підводячи підсумок можна запропонувати такі висновки і рекомендації. 1. Правове регулювання добровільного об'єднання (приєднання) територіальних громад в Україні – це вплив за допомогою юридичних засобів норм національного та міжнародного права на суспільні відносини інформаційно-просвітницької, організаційної, методичної та фінансової діяльності ОТГ, виникнення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків та їх реалізація з метою посилення спроможності територіальних громад.

2. Запропоновані по тексту рекомендації сприятимуть удосконаленню правового регулювання добровільного ОТГ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л., Гусарев С.Д. Теорія права і держави: навч. посібник. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 270 с.

2. Баймуратов М.О. Територіальна громада у національному та міжнародному вимірах. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2017. Вип. 13. С. 121–132.

3. Гайдар М.С. До питання поняття об'єднаних територіальних громад в Україні. Часопис Київського університету права. 2019. № 3. С. 87–91.

4. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. Відомості Верховної Ради. 2015. № 13. Ст. 91. Поточна редакція від 14.05.2020 р.

5. Поляруш-Сафроненко С.О. Міжнародно-правові джерела дослідження об'єднаних територіальних громад в системі місцевого самоврядування. XI Міжнародна науково-практична дистанційна конференція Priority directions of science and technology development від 11-13 липня 2021 р.

УДК 341

СИМАКОВА С.І., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЮРИДИЧНА ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

У тезах конференції йдеться мова про юридичну відповідальність, яка настає за правопорушення земельного законодавства України. Констатовано, що громадяни та юридичні особи, винні у порушеннях норм земельного законодавства несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до норм чинного законодавства. Розглянуто суб'єктів, які уповноважені розглядати правопорушення у сфері земельних відносин, та процедуру доведеності вини осіб після вчинення правопорушення.

Ключові слова: правопорушення; земельне законодавство; кримінальна, цивільна, адміністративна відповідальність; правопорушник; орган досудового розслідування; дільничний офіцер; суд.

Так, у разі виявлення ознак кримінального правопорушення (злочину чи проступку) прокурор, слідчий зобов'язані в межах свої компетенції розпочати досудове розслідування [1]. У випадку надходження заяви або повідомлення про земельне правопорушення, яке містить склад кримінального правопорушення, органи Національної поліції (орган досудового розслідування) зобов'язані внести відомості до Єдиного реєстру досудового розслідування, та розпочати досудове розслідування. Після розпочинаються слідчі дії, негласні слідчі дії, які спрямовані на отримання доказів та доведеності вини особи, чи навпаки спростування підозри, а в у випадку відкриття кримінального провадження по факту, такі дії проводяться задля встановлення особи (осіб), яка вчинила кримінальне правопорушення. Варто зауважити, що розкриття та розслідування кримінальних правопорушень пов'язаних із порушенням земельного законодавства мають свою специфіку, адже це пов'язано із механізмом зібрання доказової бази у даній категорії проваджень, швидкістю проведення першочерговий слідчих (розшукових) дій, доведеності вини особи, проведенням певного кола експертиз, вилучення відповідних документів. По закінченню досудового розслідування прокурор повинен прийняти одне з рішень передбачених ст. 283 Кримінального процесуального кодексу України, а саме: 1) закрити кримінальне провадження; 2) звернутися до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності; 3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру [1].

У разі виявлення відсутності ознак кримінального правопорушення, таке провадження закривається постановою слідчого, прокурора, а за наявності ознак адміністративного – відкривається адміністративне провадження, рішення по якому повинен прийняти дільничний офіцер поліції (офіцер громади). Офіцер громади повинен опитати свідків, з'ясувати всі обставини справи, за необхідності витребувати підтверджуючі документи, та прийняти законне рішення відповідно до чинного законодавства. Зокрема це може бути закриття матеріалів адміністративно правопорушення, рекомендація звернення до суду, якщо в даному випадку будуть вбачатись цивільно-правові відносини, або ж звернутись до суду про накладення на винну особу (осіб) штрафу, чи застосувати інше покарання.

Настіна О.І., Бойко І.О. Юридична відповідальність за земельні правопорушення: огляд законодавства.....	68
Настіна О.І., Болобан Є.О. Приватизація земельних ділянок: правові моделі.....	70
Настіна О.І., Тропотяга К.Ю. Добросусідство в земельному праві.....	71
Обіюх Н.М. Екологічні права корінних народів у міжнародно-правовій доктрині.....	72
Поляруш-Сафроненко С.О. Поняття правового регулювання добровільного об'єднання територіальних громад в Україні.....	74
Сімакова С.І. Юридична процедура розгляду справ про правопорушення у сфері земельних відносин.....	77
Пахомова А.О. До питання розвитку третейського судочинства: історико-правовий аспект.....	78
Сокиринська О.А. Основні ознаки та особливості ведення гібридної війни за нормами міжнародного права.....	80
Самойлович А.А. Актуальні питання правового регулювання тваринництва.....	82
Тимощук О.Г. Набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС в умовах війни в Україні: міжнародно-правовий аспект.....	83